

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 11.

Brasiovu 1. Iuniu 1872.

Anulu V.

S u m a r i u : Hyeronimu Savonarola si Pap'a Alessandru VI. Borgia. — Proba de limba romanésca. (Continuare.) — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare.) — Solemnitatea de inmormentare a lui Ioanu Eliadu Radulescu. — Procesu verbale. — Contributri la fondulu academiei romané. — Publicarea baniloru incursi.

Hyeronimu Savonarola si Pap'a Alessandru VI. Borgia.

Evenimentele d'in Itali'a au essercitatu mai in tôte tempurile influentia mare asupra celorualte popora si au lasatu urme in istori'a lor. Acea influentia s'a intensu in càtuva si preste tierile locuite de romani. Despre una parte Genuesi si Venetiani colonisati in Bassarabi'a, de alt'a multimea de italieni d'in diverse classi adusi de regii Ungariei, calugari veniti incóce nu numai cu scopuri eclesiastice, ci mai de multe ori cu scopuri politice, au lasatu urme in istori'a patriei nóstre, precumu póte se scia ori-care se ocupa cu dens'a.

In secolulu alu 15-lea cultur'a in scientie si in arte inaintase in Itali'a cá in neci-un'a alta tiéra, alaturea inse cu aceea se aflá si cea mai spurcata corruptiune, prin care se gangrená si alte popóra, déca venea in contactu mai de aprópe cu italianii, precumu o patia si acelea popóra, care avea a face cu grecii insulani si cu aristocrati'a cea scárnavá d'in Constantinopole.

Spre a caracteriza una d'in epocele culturai scientifice insocite de corruptiunea morale, vomu infaciosia duoe personage istorice asia, cu acelea trasure de caracteru, pe care le au consemnatu contemporanii lor si dupa aceea le-a cernutu si stabilitu critic'a.

Hyeronimu (Girolamo) Savonarola s'a nascutu d'in una familia fruntasia in 21. Decembre 1452 in cetatea Ferrara. Avendu elu unu unchiu medicu renumitu, parentii sei ilu destinaserá cá se invetie totu scienti'a medicinei; dara baiatulu Hyeronimu care citise pe Tom'a dela Aquino si se simtia petrunsu de mare pietate càtra calugaria, cá tenerellu lipsitu de orice experientia si cunoscentia de ómeni, inca in etate de 14 ani merse la Bologna si se inscrise cá novitiu la calugarii numiti Dominicani. Dupa càtiva ani venindu junele calugaru Savonarola in Florenti'a si cercandu se predice in una d'in biserice, necunoscându pe publiculu de acolo, numai càtu se facù de risu si de scandalu, in càtu simtienduse rusinat, se decise a nu mai ascende in tóta viéti'a sa ambonulu. Reintorcându se la Bologna, se puse pe studiulu mathematicei si alu fisicei, in care aratà mari successe. Pe atunci domnea in Florenti'a Lorenzo (Laurentiu) dei Medici, unulu d'in membrii renu-

mitei familie Medici. Acesta rechiamà pe Savonarola in a. 1489 la Florenti'a, unde ajunse in functiunea de Prioru la baseric'a S. Marcu. In acésta calitate a sa H. Savonarola mai inaintatu acumu in etate, provediutu si cu scientia, si cu experientia mai multa, isi reincepù activitatea sa d'in ambonù, de unde elu batea si biciuia in tôte dominecile si fara picu de crutiare tóta cumplit'a depravatiune morale, atátu a popiloru si a calugariloru, càtu si pe a mireniloru. Predicele sale era tienute in stilu si tonu proféticu, elé petrundea la ànima si la rinichi, rapindu cu sine pe ascultatori si storcèndu adesea lacrimé de penitentia. Preste acésta, Savonarola era si in viéti'a sa privata, càtra sinesi insusi fôrte aspru. Savonarola inse nu se marginí a predica numai pentru florentini, ci elu se intense multu mai departe, dechiarandu in predicele sale, cà tóta Itali'a fara distinctiune a devenitu Sodoma si Gomorrha, éra pe pap'a Alessandru VI. si pe membrii familiei sale 'i descriá cu colorile cele mai negre, amerintiandu la toti perire, déca nu se voru întórce la calea lui Dumnedieu. Savonarola nu crutiá neci chiaru pe Lorenzo dei Medici. In fine Savonarola fu acela; carele cerù reforme radicali, strabatetorie, generali in tóta baseric'a lui Isusu Christosu pe terrenulu disciplinei si alu moralitatei, care intru adeveru éra decadiute cu totulu in ambele biserice, in càtu mai virtosu d'in acésta causa italianii si grecii ajunsesera pàna si de obiectu alu bajocurei si alu urgiei turciloru. Nimeni nu mai avea de ei neci unu feliu de respectu, éra in càtu pentru invetiatur'a lor, tóta lumea dicea precumu se dice si in dílele nóstre in asemenea casuri: Brandia buna, in fóle (burdufu) de cane. In adeveru, scienti'a, pe ale carei urme vene si corruptiunea si inca cea mai imputita si mai gre-tiósá, mai bene se nu fia.

Savonarola óresicumu ametítu de successele a-vute in vreo cincí ani, incepuse a crede cà elu ar fi chiamatu dela Ddieu spre a reforma baseric'a. Dara Savonarola totusi avù atàta mente, cà de dogmele credentiei nu se atense de locu, in acelea elu nu cerea neci una scaimbare; numai càtu dicea si elu de nenumerate-ori: Credenti'a fara fapte mórtá este, séu precumu se ésprimá lumea pe atunci: Pe ceea lume credenti'a ta nu'ti va folosí nimicu, déca

pe acésta lume esci si remani până la mórte porcu-
de cane, blastematu, hotiu, insielatoriu, tiranu, asu-
prietoriu, perjuru si desfrenatu. Dara profetulu d'in
Florenti'a cadiù in alta erróre grea si fatale pentru
densulu.

Dupa mórtea lui Lorenzo, florentinii essilara pe
filiulu seu Petru in a. 1494, si republic'a cadiù in
unu feliu de revolutiune. Atunci Savonarola esien-
du'si d'in rol'a sa, si altumentrea cu capulu plenu de
invetiaturele profetiloru testamentului vechiu, se a-
runcà in valorile politice, si formandu una partita se
decise a preface Florenti'a si preste totu provinci'a
Toscana in unu statu theocraticu, care se aiba unu
gubernu ce ar esi d'in alegerea poporului. Acésta
reforma Savonarola o intielegea asia, cà poporulu se
alega d'in sinulu seu unu senatu mare cá de una
miie persone, investitu cu potestate legislativa, éra
acesta se alege d'in midioloculu sen unu senatu mai
micu, séu cumu se dice astadi pe la noi, magistratu.
Acestea corpuri se aduca legi si se guberne repu-
blic'a in numele lui Ddieu si in spiritulu scripturei
sacre. Acésta semnificá pe atunci, cà s'a restauratu
libertatea republicana in sensu patriarchale si s'a de-
laturatu dominatiunea oligarchiei si anume a familiei
Medici. Dara domni'a lui Savonarola cá tribunu alu
poporului era totu asia de simtita in Florenti'a, pre
càtu fusese simtita inainte cu una suta patrudieci de
ani domni'a avocatului Cola (Nicula, Nicolae) Rienzi
in Rom'a, cu acea distinctiune inse, cà acelu tribunu
romanu dominá si regea in numele imperatului si
alu poporului romanu, éra Savonarola in numele lui
Dumnedieu; dara rezultatele essentiali era mai totu
acelea. adunarile decidea mai in tóte casurile aceea
ce aflá tribunulu cu cale. Savonarola castigase in-
riurintia cu atàtu mai mare asupra poporului, cu càtu
elu pe langa elocenti'a sa mai era inca ajutatu si de
faiu'a ce se latise tare si se credea de fórte multi,
cà elu in urmarea vietiei sale celei rigoróse, ascetice,
ar fi castigatu dela Ddieu si darulu de a predice
venitoriulu si de a face minuni, séu cumu d'icu grecii,
taumaturgi'a. Se scie ce usioru a crediutu totu-
deauna, crede si astadi plebea orice minciuni. Era
inse Savonarola mai ajutatu de alti duoi barbati no-
bili si de inalta cultura, anume Francisu Va-
lori si Paulu Antoniu Soderini. Pàna candu
acestia desvoltá neincetatu activitate, amestecanduse
p'intre poporu, Savonarola continuá mereu cu info-
catele si passionatele sale predice, prespunendu la
tóta lumea perire sigura, déca nu se va întórce la
Ddieu, descoperindu inaintea poporului cele mai spur-
cate fara-delegi ale papei, ale familiei sale, cumu si
demascandu tóte blastematiile si crimele secrete care
se committea de un'a parte in cercurile superiori ale
societatei, éra de alt'a in monasterie, buna-óra intru
intielesulu in care scriu despre acestea cunoscutele
Epistolae obscurorum virorum, séu si cumu
scrise dn. C. Aricescu in cártea sa titulata Sor'a
Agap'ia s. a. Se intielege cà cu acésta portare

Savonarola tragea asupra'si ur'a si vindict'a cea mai
furiósa a toturoru celoru desveliti, demascati si lo-
viti asia cumplitu de elu. Pap'a Alessandru VI. deo-
camdata 'i interdise predicarile, de care interdictiune
lui S. nu'i pasá nimicu. Popularitatea lui Savonarola
mai era inca asia de mare, in càtu nimeni nu crestá
intru nimicu amerintiarile papei, ci d'in contrã, ba-
seric'a era totudeanna plina, candu predicá calugarulu
tribunu.

Florenti'a intrega si tóte cetatile si tienuturile
càte tienea cu acea capitala, se aflá pe atunci in agi-
tatiune permanenta si unele chiaru in afaceri bellice.
Intre acelea impregiurari Petru Medicis celu essilatu
d'in Florenti'a, intielesu cumu se vede, cu unii par-
tisani de ai sei d'in cetate, in 29, Aprile 1497, se
infatiosia pe neasteptate cu vreo patru mii de soldati
la pórt'a cetatei, o aflá inse fortificata si aparata fórte
bene, in càtu dupa asteptare si incercari de patru
ore, Petru se vediù necessitatu a se retrage cu na-
sulu lungu si a se duce de unde venise. Acumu
inse furi'a poporului fanatisatu nu mai voliá se cu-
nósca margini; multime mare de cetatieni era se fia
macellata, sub cuventu cà s'aru tienea de partit'a
familiei Medicis, cà aru fi conspiratu in contra liber-
tatiloru republicei si pentru restaurarea domniei oli-
garchice. Cu mare greutate a succesu tribuniloru a
moderá passionile numai intru atàta, in càtu popo-
rulu se involf cá se institue unu tribunálu criminalu
ad hoc, care se aiba a judeca in caus'a concetati-
niloru compromissi, séu incai cadiuti in prepusu greu.
Intre acestia era insusi primariulu (Gonfaloniere, lat.
med. Scultetus, i), anume Bernardo del Neri, cuno-
scutu cá amicu alu familiei Medicis. Acelu primariu
membrii familiei Medicis carii se aflá in Florenti'a si
unu altu numeru de cetatieni fruntasi, fusera con-
damnati la mórte in 17. Augustu 1497, éra senten-
tiele s'au essecutatu in 21. Augustu. In poterea unei
legi introduse chiaru de Savonarola, celi condamnati
avea dreptulu de a lua recursu dela tribunalulu de
optu la senatulu celu mare, adeca la adunarea po-
porului, care avea dreptulu de a le da gratia, a'i
erta. Dara ultrademagogii seminebuni si toti fanaticii
alergá in acelea dile cá turbati d'in case in case, d'in
piatia in piatia, pentrucá se irrite si fanatisedie pe mem-
brii adunarei, cerendu viéti'a celoru condamnati. Unii
chronografi credu cà déca Savonarola ar fi volitu,
ar fi potutu reinfrena furi'a demagogiloru si a moderá
passionile, cá cei condamnati luandu recursu se si
póta ajunge si scopulu, cà inse elu n'a volitu acésta,
ci mórtea condamnatiloru; d'in care cauza acestia
neci cà au mai luatulu recursu, ci au mersu la mórte.
D'in acelea dile Savonarola isi perdù orice reputa-
tiune a partitei moderatiloru, si se intielege de sene,
cà de atunci inainte tóta partit'a familiei Medicis a
lucratu in contra lui, si asia popularitatea sa incepù
a'si perde nimbulu si lustrulu seu tocma la acea
parte a cetatianiloru, care mai curendu séu mai tardiu
totu era se essa de asupra.

Tocma pe candu Savonarola instrainà de càtra sene pe cetatienii moderati, irrità in gradu si mai mare vindict'a papei in contra sa prin impregiurarea, cà intemplanduse totu in a. 1497 nesce crime camplite in famili'a papei, despre care se va vorbi mai la vale, Savonarola continuà a persecuta pe pap'a si pe toti ai sei cu pasiune si mai mare decâtu pàna acilea, cerendu chiaru destituirea si pedepsirea lui, cumu si aspr'a pedepsire a mai multoru calugari blastemati, furi, insielatori, adulteri etc. Luandu Savonarola testuri d'in profetii Amos si Ezechiilu, vorbea in contra popiloru crestinesci, intocma cumu vorbisera acei profeti in contra popiloru jidovesci. Tòtu Savonarola predisse mai multe suferintie ale besericei, care apoi au si urmatu dupa Luther, Calvinu, Zwingli etc., carii au pusu in miscare tóte spiritele prin combaterea despotismului scàrbosu si prin descoperirea celoru mai infricosiate abusuri si crime. Prin acelea predice si prin auctoritatea de care se bucurà calugarulu dominicanu Savonarola, se mai desteptà in contra lui inca si rivalitatea, invidi'a, ur'a si vindict'a calugariloru franciscani. Diversele classi de calugari au trairu totu-deauna reu unii cu altii, adesea urele loru prorumpea in hostilitati pe facia, batenduse cà ferele unii in contra altora. Asta-data franciscanii nu avura curagiu cà se lovésca numai ei singuri in Savonarola si cu acesta in dominicani; asia ei se in socira cu numerosii inemici pe cari'i atietiasa Savonarola in contra sa cà demagogu, pentrucà in acestu modu se ajute pe pap'a dela Rom'a, cà se repuna (se perda) pe Savonarola. Calugarii franciscani si mirenii uniti cu ei, mai antaiu declarara pe Savonarola de unu fantastu, de unu desiuchiatu, nebunu. Ce e dreptu, cà Savonarola pe langa viét'i'a sa cea severa de sechastu (ascetu), mai facea si vorbea multe secaturi de acelea, de care vedemu facèndu si in dilele nòstre unii ómeni estravaganti, hipocondrii, misantropi, in càtu uneori ti se pare cà in adeveru le lipsesce càte una dóga, déca nu si duoe. Inemicii lui Savonarola mai antaiu se plansera la Roma in contra lui si a invetiaceiloru lui celoru fanatici. Pap'a interdise de nou lui Savonarola predicarea si injuraturele. Acumu inse acesta incepù se predice cu necumpetu si mai mare decâtu mai inainte. Atunci pap'a trantí asupra lui Savonarola una anathema de cele mari, amerintià pre toti càti voru mai cutedia se asculte predicele lui totu cu anathema, éra càtra guberniulu d'in Florenti'a scrise cà se 'lu arestedie si se 'lu pedepsésca, pentrucà de nu, elu, pap'a, va loví chiaru cetatea si tiér'a Toscana cu anathema si cu interdictu, cà se talia tóta lumea orice comunicatiune cu acea parte a Italiei, se nu aiba neci pana de tóte dilele.

Acestea blastematii se intemplara tocma pe candu florentinii incurcati in multe certe politice cu alte cetati, cu Veneti'a si in parte cu Franci'a, simtià mare trebuintia de ajutoriulu papei, ale carui mandate vicariulu generale alu archiepiscopiei, anume Leonardu

de Medicis, unitu cu franciscanii si cu alti calugari numiti augustiniani, le implenea cu ori-cé pretiu. De alta parte inse Savonarola in decursulu anulu 1497 mai fusese inca ajutat bene de poporu si de auctoritatile publice asia, in càtu elu potea predica si injura dupa placu inca si pe la inceputulu urmatoriulu anu, éra guberniulu florentinu merse asia departe, cà essilà pe vicariulu archiepiscopescu d'in cetate. Intre acestea impregiurari ce mai era se face franciscanii? Éca ce: densii aflara in monasteriele loru pe unu altu calugaru, carele scià se predice despre dogmele, despre articlii credentiei religióse totu cu acelu focu si necumpetu, cà si Savonarola despre moral'a cristiana si despre moralitate in genere. Acesta inse pe langa ce injurà cumplitu pe pap'a si pe famili'a lui, incepù dela unu tempu inainte se injure si pe scriptorii classici, éra in una di puse cà se se ardia mai multe sute de esemplarie d'in Boccaccio si Morgante Maggiore.

Franciscanii pandea la tóte vorbele lui Savonarola, cà dóra l'aru potea prende cu vreuna espresione care se mirose a eresu, pentrucà se'i póta face procesu de ereticu si apoi se'lu ardia. Ei ilu si acúsara de ereticu, dara precumu se pare, mai multu d'in cauza cà elu nu se ocupà cu dogmele, càtu mai virtosu cu moral'a. Fiendu-cà nu'lu potea apuca neci asia, in fine franciscanii catraniti pe Savonarola inca si pentru cà elu se numea la tóta ocasiunea profetu, ilu provocara cà se dea próba de darulu profetiei sale cu trecerea prin focu asia, cà de se va arde, are se remana de minciuna si arsu se fia, era de nu se va arde, atunci nu voru avea ce se'i mai facea, ilu voru cunósce si ei de profetu. Unu rugu (rogus) d'in càteva braçia de lemne era se se facea in midiu-loculu piatiei. Ce e dreptu, cà Savonarola refusà acésta propunere nebunésca a franciscaniloru, s'au aflatu inse alti calugari dominicani destulu de fanatici si desiuchiati, carii neci una neci alt'a, s'au decisu cà se tréca prin focu pentru profetulu loru Hieronimu Savonarola; au pusu inse si acestia una conditiune, cà adeca se intre in focu in aceleasi momente alaturea cu ei si unu franciscanu, cà de contraproba. In adeveru cà se aflara si intre franciscani càtiva totu asia de fanatici, carii declarara cà dieu ei voru intra in focu alaturea cu adversarii loru; franciscanii inse nu lipsira a observa, cà ei sciui prea bene cà de voru intra in focu, se voru si consuma de acela, dara incai voru avea pe ceea lume satisfactiunea frumósa, cà dominicanii inca voru arde alaturea cu ei, si asia falsitatea doctrinei lui Savonarola va fi demascata si compromissa pentru totu-deauna.

Apoi se te mai miri de superstitiunile si de fanatismulu poporului lipsitu de ori-ce lumina ale scientiei.

(Va urma.)

Proba de limba romanésca.

(Continuare.)

II. Economîa fiacarui articlu speciale.

7. Pre câtu conceptulu despre coprensulu unui dictionariu s'a largitu in cesti d'in urma anni, pre atâtu s'au iugreuniatu si conditionile ce se ceru pentru una buna tractare a fiacarui cuventu, in articlulu speciale, ce la loculu determinatu prin ordinea alfabetica se consacra cuventului in dictionariu. Fiacare vorba se considera ca unu individuu, ca una persona destinsa si insemnâta, a carei biografîa conscientiosa si câtu se pote de completa se cere de la lessicografu; si precumu doue suntu partile essentiali alle unui omu, doue suntu si momentele principali, asupr'a caroru-a istoriculu unui cuventu e detoriu a si atintâ luarea a 'mente, si a nume: 1° elementulu esternu sau foneticu, care este ôrecumu corpulu vorbei, si 2° elementulu internu sau intellessulu, care este ca si suffletulu cuventului.

8. Partea esterna sau fonetica a cuventului presenta si ea doue elemente insemnate: elementulu etimologicu si cellu grammaticale in intellessu strinsu. Etimologi'a are de obiectu a urmari originea cea mai departata a cuventului si a descoperi astufelu insemnarea lui asiâ numita propria, originaria sau etimologica. Acêsta parte a istoriei cuventului este asiâ de importante, in câtu merita cu totu dreptulu a i consecrâ aci câteva vorbe, fora cari ne amu vedé nevoiti, candu amu veni la partea interna sau intellessulu cuventului, a intrâ in pré multe si menunte detalie. Nu este in limba cuventu ceva mai usitatu, ba neci chiaru forma de cuventu, care se nu presente una multime de insemnari asiâ de diverse unele de altele, in câtu ar fi ceneva tentatu a crede, co nu unulu si acellu-asi cuventu are aceste insemnari, cari adesea suntu in aparentia chiaru contrarie un'a alteia. Intre aceste multe si diverse insemnari alle unui si acellu-asi cuventu numai un'a este propria sau originaria, pre candu tote celle alte nascu d'in acêsta-a dupo legi impuse de insusi Domnedieu mentei omnesci, si se numescu metaforice sau figurate. Candu unu poetu sau oratoriu dice: „Ministrii suntu columnele statului“, fiacare d'in noi intellege usioru, prin ce processu allu mentei cuventulu columna, care in insemnare propria se dice de una parte a unui edificiu, s'a applicatu si la ministrii statului. Hei bene, poporulu, prin unu instinctu neconscientiosu, déro in mersulu seu suppusu la legi certe, poporulu mai potu ca toti poetii lumei, a creatu metafore asiâ de cutediatorie, cumu n'ar poté creâ astadi poetulu dotatu cu cellu mai mare geniu si cu cea mai viua si capritiosa fantasîa. Verce asemenare, câtu de mica, verce relatione, câtu de delicata si departata, intre unu obiectu cu altulu sau intre conceptele acestoru-a, adjunge poporulu, pentru cá unu cuventu destinatu in origine la espressionea unui anumitu conceptu se l'applece si la espressionea multoru altoru con-

cepte sau idee, cari se attengu mai de aproape sau mai de departe cu conceptulu sau ide'a, la care s'a applicatu mai antaniu cuventulu. Se luminâmu mai bene lucrulu cu unu cuventu sau doue, allesse ca essemple d'in celle mai communi in gur'a poporului nostru. Vorb'a lume are unu intellessu differitu in fiacare d'in frasile urmatorie:

1. Dumnedieu a facutu lumea d'in nemica; 2. lumea solare este numai unu puntu in senulu universului; 3. Columbu a descoperitu lumea noua; 4. multa lume mai este si pre pamentu; 5. cu placere vedemu asta lume noua, asta mundra junime, inaltiandu-se impregiurulu nostru; 6. mi vine se iéu lumea in capu; 7. tota lumea erâ la baserica; 8. nu potu sufferi cantecele de lume, etc. — De asemenea vorb'a limba are insemnari cu totulu differite in fiacare d'in frasile urmatorie: 1. limb'a boului e mai mare ca limb'a omului; 2. am unu cutitellu cu una sengura limba; 3. una angusta limba se intende peno in mediloculu lacului; 4. multu e dulce si frumosa limb'a ce graimu; 5. limb'a lui Tacitu difere de a lui Liviu; 6. limb'a picturei vorbesce ochiloru; 7. in limb'a floriloru potemu espreme delicatele affecte alle suffletului; 8. multe limbe spurcate au cutreieratu si devastatu terr'a Românilui, etc. — Amu poté immulti essemple; amu fi potutu, mai allessu, produce si alte multe insemnari alle celloru doue vorbe luate ca essemple: déro si câte s'au addussu, suntu credemu, indestulle spre a face se se védia limpede si luminatu, cu câta libertate s'a servitu si se pote servi poporulu de metafora, spre a da unui-a si acellu-asi cuventu insemnari immultite si variate; si cumu, in mediloculu acestui labirintu de semnificationi alle acellei-asi vorbe, fora unu firu allu Ariadnei, este cineva forte espusu a se confunde si a rateci. D'in una suta de dispute si neintellegeri ce se nascu pre tota diu'a, amu poté dice, fora tema de a ne insellâ, co noue dieci si noue provinu numai si numai d'in impregiurarea, co cei ce se certa, fora a se intellege, ieu fiacare acellu-asi cuventu in intellessu differitu. De acea-a cu dreptu cuventu s'a dissu, co antaniulu passu in filosofîa, in conosenti'a luminata a lucrureloru, este studiulu intellessului cuventelor. Este addeveratu, co multi cugetatori, considerandu ca cellu mai mare defectu allu limbei, acestu processu de a espreme cu acellu-asi cuventu concepte adesea forte diverse, au visatu la una limba mai perfecta, care se devina instrumentu universale de comunicarea ideelor pentru tote poporele globului, si n'au lipsitu de a incercâ se creedie una asemenea limba; déro esperienti'a n'a intardiatu a probâ, co combinationile loru erau cu multu mai relle si mai ametitorie de câtu limbele essite d'in instinctulu poporeloru, si astufelu astadi este bene stabilitu, co, precumu in alte processe de formarea limbei, asiâ si in applicarea metaforei, acestu instinctu a fostu forte bene inspiratu. Si in addeveru se potea intellege si a priori, co vene cu multu mai usioru

margenitei mente a omului se applege unu senguru cuventu la una multime de idee, cari se attengu macariu intr'unu puntu órecare, decátu se se incarce cu una multime de cuvente speciali pentru fiacare d'in aceste idee. Asiá déro d'in acea-asi necessitate, care impune menti omenesci a reduce multimea confusa de sensationi la unitatea luminata a unui conceptu generale, provine si processulu de a espreme multime de concepte, intre cari mentea afla una analogía, vercátu de departata ar fi ea, prin unulu si acellu-asi cuventu. Care este inse firulu ce ne pote conduce cu securitate in labirintulu multeloru si diverseloru insemnari allu fiacarui cuventu? — Intellessulu propriu sau originariu allu cuventului, care este datu de insasi etimologi'a lui, si care mai multu sau mai pucinu se reproduce in tote celle alte semnificazioni metaforice. Asiá, reluandu, pentru mai buna respicare a lucrului, celle doue esemple mai susu addusse, forte cu greu amu poté, fora etimologi'a lor, se ne esplecàmu si se tinemu bene in mente, nu tote insemnarile câte au luatu si potu luá, déro cellu pucinu celle ce noi ne amu marginitu a dá: fiacare insemnare a cuventeloru este una enigma, si tote insemnarile lor impreuna unu chaosu pentru mentea nostra. Cercetandu inse etimologi'a celloru doue cuvente, si prin ea descoperindu intellessulu lor propriu sau originariu, totulu se luminedia si se espleca. Cuventulu romanescu limba fiendu acellu-asi cu latinesculu lingua, care si a pastratu mai bene form'a sa originaria, ne duce prin acésta d'in urma forma la vorb'a lingere; si de aci conchidemu co intellessulu primitivu allu vorbei limba este: unu ce cu care linge unu animale. D'in acestu intellessu usioru se deducu acumu tote celle alte insemnari alle cuventului. Si mai antaniu, prin una metafora fundata pre assemenarea de forma, cuventulu s'a applegatu si se applega la multe si diverse obiecte de forma analoga cu a limbei de carne: limba de pamentu, limba de cutitellu, etc.; apoi, prin alta metafora trassa d'in relationea de organu cotra ce se face cu organulu, cuventulu a luatu insemnarea de vorbire: limb'a romana, limb'a latina, etc. Acésta d'in urma metafora a datu nascere la mai multe altele. Asiá limb'a, in insemnare de vorbire, fiendu unu medilocu de comunicare a ideeloru, acellu-asi cuventu, prin generalizare sau estensione, s'a applegatu sau la verce altu medilocu de espressione a ideeloru si sentementeloru: limb'a mutiloru, limb'a floriloru, limb'a pictarei, etc., sau la modulu particulariu, cu care se espremu unii in limb'a unui poporu, la stilulu ori allu unui individu: limb'a unui Tacitu, ori allu mai multoru individi, cari vorbescu sau scriu asupr'a unei materia de acea-asi natura: limb'a filosofiloru greci. In fine totu d'in intellessulu de vorbire allu cuventului limba vene si insemnarea de gente, natione, limb'a, ca vorbire, fiendu caracteriulu cellu mai essentielle allu nationalitatei. — De assemenea cuventulu romanescu lume, allaturatu cu latinesculu lumen ne duce la lucere,

adeca allu nostru lucire; si prin urmare ne dà ca insemnare etimologica: unu ce care luminedia sau este luminatu; si de aci: totulu luminatu de sore, adeca universulu, dupo ideele celloru antichi, cari conoscea numai unu sore, cumu conosce si peno astadi marea maioritare a poporului nostru, sau sistem'a solare a nostra, dupo ideele moderne asupr'a lumei. D'in acestu intellessu usioru se potu trage tote celle alte insemnari alle vorbei lume, si de acea-a credemu de prisosu a intrá in mai multe amenunte asupr'a acestoru semnificazioni. Unu lucru inse de mare importantia amu dorí se nu se scape d'in vedere: d'in desvolarile, in cari amu intratu, spre a scote intellessulu propriu allu cuventului limba, si a arretá, cumu apoi d'in acestu-a essu tote celle alte, resulta, co nu numai d'in uniculu intellessu propriu allu unui cuventu se tragu directu mai multe intellessuri metaforice, déro si d'in aceste d'in urma essu alte intellessuri metaforice, cari mai departe dau si elle altele, si asiá mai in collo, incátu avemu nu numai metafore essite directu d'in intellessulu propriu si pre cari le amu poté numí directe sau principali, ci si metafore, si pre cari le amu poté numí indirecte sau secundarie. Facia cu acésta impregiurare chiamarea lessicografului este cátu se pote de delicata si grea: ellu e detoriu nu numai se caute cu multa bataia de capu intellessulu primitivu allu unui cuventu, dero inco se coprenda si se destinga bene câte si cari suntu intellessurele metaforice principali, câte si cari suntu intellessurile metaforice secundarie nascute d'in fiacare intellessu metaforicu principale, si apoi tote se le ordinedie asiá, incátu se proceda de la insemnarile metaforice principali celle mai appropriate de intellessulu propriu cotra celle mai departate, de la celle essite d'in intellessulu propriu prin una metafora trassa d'in una relatione mai materiale cotra celle essite prin una metafora scossa d'in relationi mai ideali, si totu de una data se inclave in fiacare metafora principale metaforele secundarie, la cari ea a datu nascere. Numai sub aceste conditioni se pote face lumina in intunereculu chaoticu allu multeloru si diverseloru semnificazioni alle fiacarui cuventu.

9. In celle spuse peno aci despre elementulu etimologicu allu cuventeloru amu avutu in vedere numai intellessulu acestoru - a, fora neci unu respectu la partea esterna sau fonetica; si chiaru pentru intellessu amu produsu ca esemple vorbe, cari espremu concepte mai multu sau mai pucinu appropriate de sensuri. Se intellege inse de sene, co difficultatile de a se orientá in semnificacionile cuventeloru, cari, ca de, a, in, precepere, mente, ratione, etc., espremu sau relationi, sau concepte mai multu sau mai pucinu curatu ideali, cauta se fia si mai mari, si prin urmare adjutoriulu etimologiei si mai necessariu. Ce s'attenge acumu de partea esterna a cuventeloru, nemesurat'a multime de vorbe, ce s'au formatu si se pote formá intr'una limba, se

trage, prin derivatione si compositione, d'in unu numeru de vorbe numitu radecine, numeru asiá de micu, incatu in celle mai avute limbe nu trece preste câte-va sute.

Etimologi'a déro, suindu-se de la una vorba derivata la cea d'in care a essitu immediatu, si de la acesta-a, deco si dens'a e derivata, la alt'a mai primitiva, si continuandu asiá peno la radecina, reduce tota materi'a limbei la unu micu numeru de cuvente, usioru de invetiatu si pentru memori'a cea mai nefericita. Reducerea, ca se dicemu asiá, la cea mai simpla espressione a limbei, atâtu in partea ei interna, câtu si in cea externa, cercetarea si aflarea principiiloru limbei, lege impusa mentei nostre pentru verce ramura de conoscentie; écca, in resumtu, titlulu de recommandare a etimologiei la cea mai seriosa luare a mente a lessicografului. Ce s'attinge, in parte, de etimologicu, in doue categorii: unele, si acestea suntu celle mai multe, au, cu pucine modificari, acelleasi sunete cu vorbele latine correspondenti in intellessu; altele, in numeru forte micu, de si totu latine, nu correspundu in partea fonetica cu vorbele latine de acellu-asi sensu. Fiendu-to s'a adoptatu in principiu de a se da si in limb'a latina insemnarea generale a fiacarui cuventu romanescu; si fienduco, de regula, vorbele de acea-asi compositione fonetica au, in amendoue limbele, mai multu sau mai pucinu si acellu-asi intellessu; de acea pentru cuventele de antani'a categoría, cumu, arare, capra, ducere, facere, etc., ar fi fostu de prisosu a mai dá una data in parentese cuventulu latinu, d'in care vene cellu romanescu: numai la cuventele de a dou'a categoria, ca batere, focu, etc., cari se esplica in limb'a latina cu cuvente differite: verberare, ignis, erá de lipsa se se puna in parentese si vorbele latine: batuere, focus, d'in cari provinu alle nostre: batere, focu. Verbele de origine grecesca inca se presenta in doue aspecte principali: unele, cari directu d'in limb'a greca au trecut in cea latina si prin acésta-a in celle alte limbe romanice; altele, cari nu se afla neci chiaru in limb'a greca, si cu atâtu mai pucinu in cea latina, ci au fostu mai tardíu formate d'in radecine grecesci si introdusse, ca termeni de scientie si arti, in limbele moderne. Pentru celle d'antaniu, pre longa form'a latina, se dá in parentese si cea greca cu scurte esplicari despre insemnarea lorú propria; pentru celle de allu donile se dau in parentese numai elementele grecesci, d'in cari s'a formatu cuventulu, insocite de scurte esplicationi asupr'a intellessului lorú originariu. In fine pentru vorbele de origine grecesca, proprie numai limbei nostre, ca: teca, trufia, etc., se dá de asemenea in parentese numai verb'a grecesca correspondietoria, insocita si in acestu casu de scurte esplicationi asupr'a intellessului primitivu, pentru cá d'in acestea se se lamuresca intellessurile metaforice, ce s'au potutu desvoltá in romanesc. Suntu inse vorbe, cari formate d'in radecine curatu latine, se afla numai in limb'a nostra, fora a existe

neci in latin'a, neci in alta limba romanica: pentru assemeni vorbe, cumu: coptoriu, terranu, etc., se dá in parentese form'a mai simpla a cuventulu romanescu, d'in care sunt derivate. La cuventele române, pentru cari nu se afla radecina in limb'a latina, déro cari occuru in alte limbe romanice, se voru produce formele d'in aceste d'in urma limbe. De asemenea se voru allaturá la cuventele, cari nu su de origine romanica, vorbele correspondenti d'in un'a sau mai multe limbe, in cari se afla acelle cuvente. Acestu d'in urma casu, dupo câte s'au spusu asupr'a coprensului dictionariului si glossariului, se va intemplá desu in glossariu, dero raru si esceptionale in dictionariu. D'in cause usiore de intellessu, nepotenduse face usu decátu de littere latine si grecesci, se dau cu ortografi'a lorú numai vorbele limbei grecesci sau alle acelloru limbe straine prin origine de a nostra, cari se scriu cu littere latine; pentru vorbele, cari vinu d'in alte limbe, se spune numai in câteva cuvente, fora se se scria elle in form'a ce au in acelle limbe, de ce origine suntu. Se afla inse vorbe in limb'a romana, a caroru origine, in starea de astadi a filologiei nationale, nu este inca conoscuta: la acestea se spune curatu si lamuritu, co nu se scie d'in ce fontane provinu, sau, cumu se intempla mai allesu in glossariu, se facu incercari critice de a li se descoperí originea. In fine, fienduco intellessulu primitivu allu addeveratelorú radecine este, cumu s'a arretatu mai susu, de una asiá de mare insemnate pentru una luminata si affunda precepere a limbei; de acea-a, candu radecin'a latina si-are correspondentea sa in limbele de acea-asi familia cu dens'a, mai allesu in cea greca, se dá si form'a radecinei d'in aceste limbe, se pote supprime semnificationea ei primitiva, fora se mai adaugemu, co prin acestu processu se va desceptá in junimea nostra gustulu studiului comparativu allu limbelorú, a carui lipsa a adjunsu se se semtia astadi asiá de tare. Cu acellu-asi scopu, si ca se se dé acelleasi junime unu medilocu de a studiá, pre lóngha limb'a latina, si celle alte limbe romanice, ce possu literaturé asiá de avute si frumose, la vorbele celle mai usuali si popularie, se dau, pre longa cuventulu latinu, si cuventele italiane, ispane si francesse correspondenti atâtu in forma, câte si in intellessu. Prin acésta d'in urma imbunetate Dictionariulu limbei române va fi utile si acelloru-a dintre straini, cari nu aru conosce limb'a latina, si ar dorí a studiá limb'a româna.*)

(Va urma.)

*) D'in dio'a in care materialulu limbei nóstre va fi adunatu bene la unu locu si apoi tradusu si in alte limbi, a nóstra va fi inbraçiosata si invetiata de straini multu mai currendu decátu de ess. cea magiara si cele slavice. Red. Tr.

Colectiune de diplome

d'in diplomatiariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Urmare.)

1387. 23. Nov. App. D. Tr. T. IV.

Pe tempulu candu a emanatu acestú documentu si tóte câte mai urmedia de aci incolo, in unu periodu de cincideci de ani, nu numai Daci'a si Pannoni'a, ci tóta Europ'a fusese agitata de mari evenimente; éra pentru cá se se descria calamitatile la care au fostu supuse tierile numite ale coronei ungueresci, inca nu s'au aflu pàna acuma pèna destulu de geniale. Indata dupa mórtea lui Ludovicu I. (1383) anarchia, rebellione, pretendenti la tronu, regele Carolu assassinatu, Elisabeta regin'a veduva si fia-sa Mari'a in captivitate, dupa aceea Elisabeta inca omorita; turcii apropienduse neincetatu încóce; apoi Sigismundu, barbatulu Mariei, mai tardú elu insusi rege, unu omu pre càtu desfrenatu, minciunosu, insielatoriu, aventuros, risipitoriu de averile státului, pe atàta si mare fariseu, au aruncatu pe locuitorii acestoru tieri in tóte relele câte aducu domnitorii rei preste omenime. Acestea au fostu causele cà sasii transilvani inca au inceputu a se retrage si intari cu muri de pétra, de unde sperá cà se voru potea apara mai bene atàtu de rapacitatea nobilimei, càtu si de invasiunile turciloru. Asia documentulu de facia inca coprinde unu asemenea casu, candu adeca locuitorii dela S. Sebesiu au cerutu mai antaiu concessiune cà se'si póta incongiura oppidulu loru cu muri, éra pentrucá se se ajute la spese, le-a datu si privilegiu pentru monopolulu vendiarei de vinu.

Nos Sigismundus Dei gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, et Marchio Brandenburgensis etc. memoriae commendamus praesentibus, quod nos desolationi, et anxietati Civitatis nostrae Sebes nuncupatae in partibus Transilvaniae existentis, nec non fidelium Civium, hospitem, et saxonum nostrorum, in eadem nunc residentium, et superveniendorum, quas per insolentias, et insultus nonnullorum malefactorum, et alterius status hominum ut eis significantibus accepimus, multiplicatorum, et existentium passi sunt, et pati possunt in futurum. Regia benignitate compatiens, potissime ad evitanda, et repellenda nocumenta hujusmodi, quo iidem malefactores eis impendere possent, praesertim ut dicti fideles Cives, hospites et Saxones nostri sicut numero, sic et fidelitate augeantur, nobisque exinde usus proveniant uberiores, ad ipsorum humilem, et devotam supplicationis instantiam, per fidelem nostrum providum virum Andream dictum de Cassa juratum concivem ipsorum nobis porrectis, eisdem ex certa scientia, et mera nostra Regia potestate annuimus, et concessimus gratiose, ut dicti fideles Cives et Saxones nostri praedictam civitatem nostram Muro circumdandi muniendi et fortificandi tutam liberam et absolutam habeant facultatem, prout fundamentum ejusdem dicitur jam fore inceptum. Et ut praefati Cives nostri plenariae munitioni, fortificationi, et circumvallationi dictae civitatis nostrae eo ferventius, fidelius, et diligentius animentur, et insistant, volentes eosdem aliquo Regio remunerationis antidoto participare, annuentes similiter ad eorum supplicationem duximus sanciendum, ut a modo deinceps in eam nullus omnino hominum vina extranea infra festum B. Jacobi

Apostoli annis singulis, consequentur post se se affuturis emergendis, ad ipsam Civitatem nostram Sebes venditionis causa importare valeat, nec in ea deponere presumat modo aliquali, sed duntaxat vina in territorio ejusdem civitatis procreata, et producenda in ea infra prefixum tempus semper propinentur, et vendantur, salvo quod iidem Cives praefatam Civitatem nostram, ut nobis assumerunt, Muro stabilire et decorare sint adstricti. Elapsis autem dictis festivitatibus B. Jacobi Apostoli, quivis hominum sua vina venalia importare, et in ipsam locare valeat ac possit, harum nostrarum testimonio literarum; — quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis fuerint reportatae. Datum Budae in festo B. Clementis Papae a. D. 1387.

In confirmationalibus anni 1388. Supersunt in Archivo Sabaesensi.

Harum literarum meminit Eder in Felmer. p. 84.

Copia Confirmationalium exstat in Arch. Gubern. sub Nr. 2369. 1788.

1389. 24. Juny. App. D. Tr. T. IV.

Regin'a Maria rogata de episcopulu Petru Jela Alb'a-Iuli'a, dà canoniciloru de acolo privilegiu, cà se póta lua dela iobagii loru a nou'a parte d'in tóte productele in natura si se faca cu acela venitu ori-ce le va placea loru.

Nos Maria Dei Gratia Regina Hungariae etc. Memoriae commendamus per praesentes, quod nos, cum ob singularem devotionem, quam ad S. Michaelem Archangelum Coelestis militiae principem gerimus, tum etiam ad humilem precum instantiam fidelis nostri devoti Reverendi in Christo Patris Domini Petri Transilvaniae ecclesiae Episcopi annuimus fidelibus nostris honorabilibus viris Dominis de Capitulo ecclesiae Transilvaniae praedictae, eisdemque auctoritate reginali omnimodam tribuimus facultatem, simul et potestatem, ut iidem Domini de Capitulo a modo in antea, de universis et singulis jobbagionibus in quibusvis possessionibus ipsorum commorantibus nonam modo simili, quo eadem nona a jobbagionibus regalibus exigitur, in specie¹⁾; seu in pecunia exigere, tollere valeant, et levare, et de eadem nona disponere, sicut ipsis videbitur utilius expedire, mandantes, et districte precipientes fidei nostro Vayvodae, aut Vice-Voyvodae pro tempore constitutis, quatenus eosdem Dominos de Capitulo in exactione nonae praelibatae, modo quo supra ipsis indultae, et commissae, quovis quaesito ingenio aut colore non audeant quomodolibet impedire, nostrae gratiae sub obtentu. Datum Themeswar in festo B. Joannis apostoli et Evangelistae. Anno Domini Millesimo tricentesimo Octuagesimo nono.*)

¹⁾ i. e. in natura.

*) Originale in pergameno, in cujus medio vestigium Sigilli super cera rubra ductili impressi visitur, exstat in Archivo Capituli Albensis Transilvaniae. Cista Capit. fasc. 6. Nr. 6. Transumtum in a. f. fasc. 20. L. 2. fundi Regii sub Lit. I. Edidit. cum lacunis Szeredai „Notit. Cap. Alb.“ p. 58.

1390. post. 6. Jan. App. D. Tr. T. IV.

D'in acestu privilegiu alu Mariei se vede, că oppidulu Aiudu pe atunci era supusu la capitululu d'in Alb'a-Iuli'a; dara fiendu-că Aiudulu inca se mai bucurá in càtuva de privilegiulu celoru sapte scaune sasesci, asia regin'a 'lu scutesce de darea nonei, ci lasa in grij'a canoniciloru cá se ia dela aiudieni vreunu altu tributulu séu censu.

1390. Datum in Temesvár proxima die Dominica post festum Epiph. Mariae Reginae Privilegiales Capitulo Alb. Transilvaniae eatenus concessae, ut quum possessio ejusdem Capituli Enyed vocata, iisdem libertatibus fruatur, quibus septem sedes Saxonicales insignitae habentur, ac proinde ad solutionem nonae obligata haud sit, hinc dictum Capitulum ab eadem possessione loco nonae alium Censum ecclesiae proficuum ab eadem possessione percipere valeat.

Originale exstat in arch. Capit. alben. Tran. Cista Capit. fasc. 4. Nr. 44.

Edidit Szeredai „Notit. Cap. alb.“ p. 58.

1390. 21. Jan. App. D. Tr. T. IV.

Estrassulu tractatului de confederatiune inchiaietu intre Mircea Domnulu Munteniei, alu Fagarasiului, alu Omlasiului si duce alu Severinului, cu Vladislau regele Poloniei in contra regelui Ungariei.

1390. Lublin in Vigilia S. Agnetis. Mircii Vajvodae Transalpini, domini in Fogaras et Omlás, ac Ducis Severini foedus cum Wladislao Rege Poloniae, contra Regem Hungariae.

Edidit. Dogiel. C. D. Pol T. I. folio 598.

„ Fejér. C. D. T. X. vol. VIII. p. 309.

1390. circa 24. Apr. App. D. Tr. T. IV.

Mandatulu regelui Sigismundu, cá magistrulu Balcu et Dragu, se fia introdusi in dominiulu Cetatei-de Pétra (Kövár.*)

1390. Budae feria 2. p. a. festum b. Georgii. — Sigismundi Regis mandatum ad Conventum de Lelesz ut Magister Balk et Dragh Comites de Marmaros statuatur in dominium Castri Kövár.

Mandatum hoc insertum est relatoriis super peracta pura statutione anno eodem 1390 exaratis.

Ex annual. Dipl. Jankovics. T. I. p. 92. innuit Fejér C. D. T. X. vol. I. pag. 634.

Extractum edidit Fejér C. D. T. X. vol. VIII. p. 307.

1390. 21. July. App. D. Tr. T. IV.

Documentu dela Sigismundu totu in caus'a Cetatei-de pétra, spre a i se regula hotarale.

1390. XII. Kalendas Augusti. Sigismundi Regis privilegiales, vi quarum transummit, et confirmat

Conventus Lelesziensis literas metales Castri Kövár 1390. (23. Junii) exaratas.

Memorantur in sententionalibus Matthiae Regis de anno 1476. inter Ms. Kaprinaiana T. B. XVI. Nr. VII.

Innuuntur apud Fejér. C. D. T. X. vol. VIII. p. 306.

Originale apud Bar. Aloysium Mednyanczki.

Extractum in „Tudományos Gyűjtemény 1820“ fasc. VIII. p. 117.

1390. circa 29. Sept. App. D. Tr. T. IV.

Estrassu d'in privilegiulu, cu care Sigismundu face donatiune comun'a rurale (villa = satu) Omlasiulu si inca una comuna numita St. Nicora in comit. Cetatei-de Balta, lui Grigorie, filiu alu lui Ioanu dela Betlenu (de Bethlen), ostasiu si curtenu alu seu.

1390. feria 4. ante festum B. Michaelis arch. — Sigismundi donationales, pro Gregorio filio Joannis de Bethlen milite et aulico suo, super Villa Omlás, possessione Szent-Miklos Comitatus Küküllő.

Innuit Caspar. Bojtinus apud Engel Mon. Ungr. T. I. p. 241.

Innuit Fejér. C. D. T. X. vol. I. p. 660.

1391. Suppl. C. D. T. II. p. 258.

Urma de migratiune libera a tieraniloru. Sigismundu adeca dá concessiune iobagiloru regesci, adeca celoru locuitori in tienuturi fiscali, cá se se póta stramuta dela unu locu la altulu ori unde le aru fi mai usioru a vietiui, éra pe nobili ii opresce cá se nu cutedie a prende si a retiené ei pe asemenea tierani.

Annuentia Sigismundi Regis Jobbacionibus Regiis data, ne videlicet quispiam nobilium eosdem commigrantes intercipere praesumat, verum ubi oportunior sustentandi locus ipsis patebit in ditione Regia, vititandi liberam habeant potestatis facultatem.

Originale in Arch. Capit. alb. Tran. Cista Miscel. 3. fasc. 3 Nr. 50.

Katona non edidit.

1391. Suppl. C. D. T. II. p. 258.

Urma noua de asia numitu forum dominale, adeca tribunalu boierescu, compusu d'in ciocoi boieriloru, spre a tiené judecata asupra iobagiloru. Totu atunci se permite si sasiloru cá se duca urm'a facatoriloru de rele.

XII. Calend. aprilis. Sigismundi Privilegium, quo Forum Dominale in possessionibus nobilitaribus ordinatur, ac Maleficorum pedum vestigia Saxonibus sequi conceditur.

Originale in Tabul. Natio. Saxon. — Habetur ibidem etiam Transumtum hujus Privilegii de anno 1651.

Hoc Privilegium confirmatur anno 1406.

(Va urma).

*) Multa viétia romanésca mai era inca pe la finea seclului alu 14-lea in regiunea cátu tiene dela Maramurasu incóce prin Satumare, districtulu Cetatei-de Pétra si pâna incóce in Salagiu. Red.

Solemnitatea de immortalizare a lui I. Eliadu Radulescu.

Déca simtiementele cele mai sublimi ale natiunei romanesci s'au manifestatu canduva pe deplinu, apoi acésta s'a intemplantu de siguru si in demaneti'a dilei d'in 30. Aprile (12. Maiu n.), care era di de Domineca, dio'a immortalizarii lui Ioanu Eliadu Radulescu. Despre acestu adeveru suntemu informati nu numai dupa numeroáele diarie ale capitalei, ci si d'in narratiunea cátoruva caletori onorabili, carii in acea di se aflásera in capital'a Romaniei, si facusera parte d'in cortegiulu funebrele.

Prea angustulu spatiu alu acestei folie, spre adenc'a nóstra dorere ne pune in imposibilitate de a reproduce tóte acelea descrieri ale acelei solemnitati precumu le afláramu in diariete capitalei, cumu si tóte panegiricele rostite de dnii Cernatescu, G. Sionu, Hasden, G. Missailu, Vasilie Aless. Urechia, Paschides si celu nerostitu d'in caus'a doliului, alu septuagenariulu Petru Poenariu, carii au rivalisatu intre sene spre a depune la mormentulu lui Eliadu tributulu loru de recunoscintia patriotica si nationale; dar nu ne este permissu a nu reproduce la loculu acesta celu pucinu discursulu pronunsiatu de dn. professoriu Essarcu, d'in causa cá acela coprende mai multe pericope d'in viéti'a lui Eliadu descrise asia, precumu doreamu si noi cá se le vedemu. Acelu discursu suna:

Domniloru si prea iubiti concetatieni!

Posteritatea incepe astadi pentru marele barbatu alu Romaniei I. Eliadu Radulescu, si vine a depune cunun'a nemuririi pre numele celui mai ilustru d'intre fiii sei.

Providenti'a tramite d'in candu in candu natiuniloru geniuri esceptionali cari concentra, resuma si incarnéza intr'ensii tóte aspiratiunile, tóte sperantie, tóte sentimentele, tóte cugetarile, tóte suferintiele, tóte gloriele loru; cari le deschide perspectivele viitorului in care se aventa o seria de generatiuni succesive; cari iau o natiune intréga in bratale loru poternice, cá s'o incaldiésca la foculu ânimei loru, cá s'o lumineze la radiele schintei divine ce Dumnedierea a depusu intr'ensii si se'i dea unu aventu, a caruia impulsione se va simti mai multe secole.

Acela ce se afla inaintea nóstra, iubiti concetatieni, fu unulu d'in acele geniuri esceptionali. In tempu de o jumetate de seculu elu brazduí in tóte sensurile si in tóte directiunile solulu patriei, si aruncá pretutindeni, cu mani fecunde, sementie abundante de lumina, de adeveru si de viétiá. In tempu de o jumetate de seculu elu facú se tréca sufletulu seu in sufletulu natiunei si conduse, instruí, emotioná, incantá, entusiasma pre contemporanii sei cá professoriu, cá literatoriu, cá poetu, cá cugetatoriu, cá publicistu, cá omu de statu.

„Scólele romane, dice unu eminentu publicistu,

teatrulu romanu, literatur'a romana, patri'a romana, voru pomení in veci veciloru: Eliade! Eliade! Eliade!

„Eliade pretutindeni, Eliade in tóte, Eliade a implutu tóte si a fostu in tóte o jumetate de seculu intregu.“

Nu viu a face biografi'a intréga a ilustrulu barbatu, a le caruia remasitie mortali avemu inaintea nóstra. A face complectu acésta biografia, este a scrie istori'a intréga a întregi Romanii in tempu de o jumetate de seculu, in tóte directiunile activitatiei sale. Voiu schitia numai, in trasurile sale principali, viéti'a marelui literatoriu si marelui propagatoriu a atátoru mari si fecundátoriei idei.

I. Eliade Radulescu se nascú in Tîrgoviste la 6. Ian. 1802. Primele sale studiuri pre la dascalii greci d'in acea epoca, primele sale încercari poetice inca dela vârsta de nuoa ani, denóta o inteligentia precece, o natura superióra. Vocatiunea lui inse nu se revelá decátu audiendu lectiunile ce predá Lazaru in ruinele dela St. Sava unui micu numeru de elevi ce se imbulzeau plini de entusiasmu impregiurulu nemuritoriulu dascalu. Atunci amorulu patriei romane si alu romanismulu, inflacará ânim'a sa, si de atunci pâna la mórte, viéti'a sa nu fú decátu o lunga si continua lupta pentru regenerarea, marirea, prosperarea si glorificarea nationalitatiei romane.

Succedendu lui Lazaru, elu aduse in indeplinirea misiunei sale ardórea entusiastu a apostolatulu.

Facú gramatica, séu mai bene scóse d'in midiu-loculu chaosulu glosicu elementele limbei; traduse mathematicele lui Francoeur; compuse séu compilá geografii si cursuri de stilu; întreprinse cu unulu d'in condiscipulii sei traducerea si tiparirea metodulu si tableloru lancasteriane, si formá o pleiada de primii professori ce se respandira in tíera la deschiderea scóleloru romane prin judetie. Elu compuse atunci si cantá d'inpreuna cu pruncii ingenuchiati inaintea Dumnedieulu parintiloru nostrii:

„Cantarea deminetii
D'in buzi nevinovate
Cui altui se cuvine
Poternice parinte,
Decátu tie a dá!

„D'in slav'a stramosiécca
De amu cadutu, ne 'naltia,
De amu uitatu unirea
Ce ne'ntarea 'ntru tóte,
Acumu ne fá uniti.“

si depunendu. cumu se exprima singuru, cá o ofranda semintiele ce sémena in acea primavéra a nationalitatiei nóstre, adaoga:

„P'aceste saduri umili
Recoritóre plóia
De adeveru se pice,
Se crésca se dea roduri;
Se fimu prea fericiti.“

La 1828 Eliade impunendu'si o nuoa missiune, missiune de a lucrá asupra natiunei sale prin presa, fondá primulu diurnalu ce aparú in Romani'a: Cu-

rierulu romanu, ce esí regulatu in tempu de doue-dieci de ani si nu incetá decátu d'in caus'a evenimentelor delà 48.

Curierulu romanu devení unu centru de radiare ce tramitea idei'a si lumin'a in tóta tíer'a, si in același tempu unu centru de atractiune, impregiurulu caruia gravità totu ce era inteligentia, talentu séu scientia in tíera. N'a fostu june, n'a fostu inceptoriu in carier'a literaria, care se nu afe colónele Curierulu romanu, deschise, pline de ospitalitate si de afectiune.

La 1836 Eliade creà o alta publicatiune periodica: Curierulu de ambe sexe, fóia mensuala care remane si pàna astadi modelulu publicatiuniloru de asemenea natura. Ací Eliade publicà cele mai multe d'in productiunile sale poetice, precumu: Michaida, Ruinele Têrgovistei, Serafimulu, Visulu, 20. Decembre, Sburatoriulu etc. etc. Elu publicà asemenea o mul-time de traductiuni d'in Lamartine, Cervantes, Lord Byron, Voltaire, Molière, Boileau, Tasso, Guizot si alții.

Curierulu de ambe sexe aparù regulatu in tempu de 12 ani si ecsercità o mare influentia asupra culturai nationale.

Se notamu ací, cà Eliade fù care pentru prim'a ora introduse (in alu 5-lea periodu alu Curierului de ambe sexe), literile romane strabune cu care ne servim totu astadi, cu tóte marele si periculósele pentru densulu obstacule ce se radicara d'in partea inamiciloru ascunsi ai nationalitatiei romane.

Dara nu erau obstacule, nu erau pericole cari se intimideze pre acestu energicu luptatoriu candu era vorba de cultur'a limbei si a literaturai nationale; si in luptele ce urmarirea marei sale idei provocá, elu desfasurá o energia de defendere si o audacia de atacu care atrase asupra'i multe, varii si dureróse loviri. Satir'a era o arma la care elu adesea avea recursu si pre care o mania cu o teribila cutezantia si energia. Cátu de puternicu era Eliade candu se inarmá cu biciulu satirei, isi aducu aminte contemporanii sei: aparitiunea satirei Maccasiulu si Florile, isbí cá fulgerulu pre aceia contra carora Eliade indreptá teribil'a sa verva satirica.

Vedemu, domniloru, ca déca figur'a lui Eliade apare incongiurata de aceeași aureola, cá figur'a lui Lazaru, la inceputulu scóleloru romane, ea apare asemenea grandiósa si imposanta la inceputulu diurnalismului si regenerarii limbei si literaturai nationale.

Profesori, publicisti si ómeni de litere, se venim daru a depune omagieile nóstre la picioréle marei figure a initiatorului nostru, a apostolului nostru inainte-mergatoriu.

Dara vedu asemenea impregiurulu carului funebru o corporatiune intréga de demni si laboriosi lucratori: acésta este corporatiunea tipografiloru cari au venitu si ei a'si depune omagieile inaintea patronului loru, cà-ci Eliade a fostu asemenea unulu d'in primii nostrii tipografi.

Tipografi'a sa fu stabilita chiaru ací in locul numitu cismeau'a lui Mavrogheni, locu ce a vedutu adesea pre Eliade venindu nu numai cu manuscrisele sale, dara cu manuscrisele atatoru juni literatori, ale caroru scrieri, dupace le corigea stilulu, le tiparea gratis in teasurile ospitaliare si amicali ale tipografiei sale.

Printre lucratorii acestoru teasuri se aflau duoi teneri cari au devenitu unulu membru alu consiliului superioru de instructiune publica, dn. Florianu Aronu, si altulu Eminentia sa episcopulu de Buzeu, parintele Dionisie.

Dara nu numai profesori, nu numai publicisti si ómeni de litere, nu numai tipografi se vina se se inchine inaintea marei figure a lui Eliade, se vina se si recunósca pre initiatoriulu loru, totu aceia cari sustienu astadi si au pusu in aplicare puternic'a pèrghia ce se numesce asociatiune, tóte societatile de cultura ce ecista astadi in tíera: Atheneulu, Societatea instructiunei poporului, Transilvania, Societatea academica, Economia, Societatea filarmonica etc. etc., au fostu precedate de alte societati, alu carora principale motoru a fostu totu marele nostru Eliade.

(Va urma.)

Nr. 129—1872.

Procesu verbale

luatu in siedinti'a comitet. asoc. trans. tienuta in 21. Maiu c. n. 1872 sub presidiulu dlui vicepres. Iac. Bologa, fiendu de facia ddni membrii P. Dunc'a, E. Macelariu, P. Manu, I. Hanni'a, I. Tulbasiu, C. Stezariu, Z. Boiu, I. V. Rusu si V. Ardeleanu.

§ 56. Secret. II. presentéza testimoniulu scolastecu pre sem. I. an. scol. 187 $\frac{1}{2}$ alu stipendiatului asociat. Const. Barbesu, ascultatoriu de politechnica in Monachiu (München). D'in acestu testimoniulu se constatéza, cumucà numitululu teneru, a raportatu d'in obiectele propuse, calculi de eminentia (Nr. prot. ag. 100, 1872).

Spre scientia.

§ 57. Comitétulu reuniunei pentru cunoscientia patriei (Ausschuss des Vereins für siebenbürgische Landeskunde) oferéza pre sém'a bibliotecei asoc. urmatóriele opuri:

a) Archiv des Vereins für siebenb. Landeskunde. Tom. IX. bros. 3 si tom. X. bros. 1.

b) Jahresbericht für 187 $\frac{1}{2}$.

c) Trausch „Denkblätter.“ Tom. I. si II.

d) Uebersicht der vom Vereine für sieb. Landeskunde herausgegebenen, veranlassten oder unterstützten Denkschriften (Nr. prot. 101, 1872).

Cartile daruite se primescu pre langa espresiunea recunoscientiei protocolarie, si se transpunu dn. bibliotecariu spre a se petrece in registrulu cartiloru asociat.

§ 58. Inclit'a universitate sasésca daruesce pre sém'a bibliotecei asoc. protocólele conflucului nationalu-sasescu despre siedintiele delà 10. Ian.—27. Maiu 1871 partea I. si II. ed. 1872.

Se primescu pre langa recunoscientia protocolaria

si se transpunu domnului bibliotecariu spre a se induce in catalogulu cartiloru asoc.

§ 59. Dn. Andreiu Cosm'a daruesce pre sém'a bibliotecei asoc. unu ecsemplariu d'in opulu seu intitulatu „Instructiune la tractarea si intrebuintiarea globului pamentescu pentru invetiatorii rurali.“ Ed. Bud'a 1872.

Se primesce cu multiamita si se transpune dlui bibliotecariu spre a se petrece in registrulu bibliotecei asociatiunei.

§ 60. Redactiunea fôiei asoc. „Transilvani'a“ pre langa unu conspectu, tramete la asoc. 182 ecsemplaria d'in Transilvani'a pre 1871 brosiurate, (d'in care 109 complete, ér 73 necomplete), cumu si mai multe diuarie d'in Romani'a, tramese in schimbu la Redactiunea Transilvaniei, in decursulu anului 1871, (vedi Nr. prot. ag. 102, 1872).

Spre scientia.

§ 61. Secret. II. presentéza unu conto dela tipografi'a lui S. Filtsch, sunatoriu despre 134 fr. 50 cr. cá pretiulu tiparirii si brosiurarei conspectului despre membrii ord. ai asoc. in 1500 ecsemplaria, si totu-odata propune a se asemná esolvirea aceluia d'in fondulu asoc.

Se asemnéza la cass'a asoc. esolvirea respectivulu conto sunatoriu despre 134 fr. 50 cr. v. a.

§ 62. Directiunea despart. cerc. alu Fagarasiului (II) pre langa relatiunea sa d'in 6. Aprile a. c. Nr. 14 asterne protocóelele siedintieloru subcomitetului d'in 28. Fauru si 4. Aprile a. c.

D'in amentitele protocóele resulta, cumu-cá resp. subcomitetu pre langa alte afaceri asia numite curente, indigitate sub Nr. prot. 8, 9, 10, 11, 12, 13 si 15, in un'a d'in siedintiele sale, dupa tenórea punctului 14 d'in protoc., s'a ocupatu si cu cestiunea reprezentarii producteloru si industriei poporului romanu la espusetiunea universale, ce se va tiené la Vien'a in 1873. In astu obiectu, numitulu subcomitetu a luat conclusiunea, cá comitetulu centrale alu asoc., se se recerce a luá initiativ'a pentru reprezentarea poporului romanu transilvanu, la susu-mentionat'a espusetiune, si despre pasii, ce voru fi de a se face in asta privintia, se se incunoscentieze si respectivele despartimente cerc. ale asoc. spre a se poté orientá (Nr. prot. ag. 103, 1872).

Conclusu. Cele cuprinse in protocóelele asternute in generalu, se iau spre scientia, ér relativu la cestiunea si modalitatea reprezentarii producteloru poporului romanu la espusetiunea universale, cá in asta privintia, comitetulu se póta luá dispositiuni corespondietórie scopului, dupa un'a discussiune mai lunga afla de lipsa mai inainte de tóte a'si procurá dela locuri competente, informatiuni chiare si detaiate asupra starei lucrului cu tóte impregiarile relative; totu-odata cu eruarea si procurarea acestoru informatiuni, se incredintiéza dn. membru alu comitetului Elia Macelariu, cu insarcinarea de a reportá in un'a d'in siedintiele prossime ale acestui comitetu.

§ 63. Dn. cassariu presentéza conspectulu despre perceptiunile si erogatiunile asoc. dela siedinti'a lunaria d'in 2. Aprile a. c. pâna la siedinti'a presente. D'in a-

cestu conspectu resulta. cumu-cá in restempulu numitu, s'au incassatu numai 153 fr. 78 cr. si s'au erogatu (mai alesu pre stipendia) 591 fr. 71 cr. v. a. (Nr. prot. ag. 127, 1872).

Spre scientia.

§ 64. In nesu cu raportulu cassariului de sub §-lu 63 se referéza in specialu, despre banii incursi la fondulu asoc. dela siedinti'a trecuta pâna la siedinti'a presenta, si anume:

a) Cá tacse de membrii ordinari au incursu 45 fr. (Nr. prot. ag. 109, 110, 113, 114, 118 si 124, 1872).

b) Cá prenumeratiuni la Transilvani'a pre 1872 au incursu 18 fr. si 1 galb. (Nr. prot. ag. 104, 110, 112 si 118, 1872).

c) Cá tacse pentru diplome dela m. ord. 30 fr. (Nr. prot. ag. 111, 1872).

d) Cá interese obvenitórie cu 1. Maiu a. c. dupa obligatiunile de statu convertite au incursu in argentu 12 fr. 30 cr. (Nr. prot. 117, 1872).

e) Cá interese obvenitórie cu 1. Maiu a. c. dupa cuponii obligatiuniloru urb. banatiane si bucovinene au incursu in v. a. 43 fr. 14 cr. (Nr. prot. ag. 119, 1872).

Spre scientia.

§ 65. Dn. cassariu alu asoc. presentéza conspectulu despre starea fondului academiei pre tempulu acestei siedintie. D'in acestu conspectu se vede, cumu-cá fondulu academiei are in proprietatea sa sum'a de 5897 fr. 69 cr. (Nr. prot. ag. 128, 1872).

Se iea spre scientia cu aceea observare, cá cu sum'a disponibila, ce se mai afla in cass'a de pastrare, se se cumpere obligatiuni urbariali trans.

§ 66. In legatura cu conspectulu d'in §-lu precedente (65) se mai raportéza in specialu despre contribuirile si ofertele incurse la fondulu academiei dela siedinti'a lunaria a comitetului d'in 2. Aprile a. c. pâna la siedinti'a presenta, si anume:

a) Prin dn. red. Ios. Vulcanu s'a tramesu cá colecta facuta prin staruinti'a dómnei Adelin'a Olteanu d'in Craiov'a sum'a de 110 franci (Nr. prot. ag. 99, 1872).

e) Dela societatea de lectura a tenerimei studióse la gimnasiulu d'in Blasiu s'a tramesu cá venitulu curatu dela unu balu arangiatu in favórea fondului academiei 63 fr. 65 cr. (Nr. prot. ag. 106, 1872).

c) Prin dn. administratoriu protop. in Ghimesiu-Fagetu, Gavriila Ciobotariu s'au tramesu cá contribuiuri 23 fr. 70 cr. (Nr. prot. ag. 107, 1872).

d) Prin dn. redactoriu Iac. Murasiu s'au tramesu cá contribuiuri adunate prin staruinti'a dlui Dion. Craifaleanu, judecatoriu in Ismailu 34 galbeni (399 lei noi, 50 bani), (Nr. prot. ag. 108, 1872).

e) Prin dn. ases. la judecatori'a orfanale in comitatulu Crasnei, Vasiliu Popu s'au tramesu cá contribuiuri adunate cu ocaziunei celebrarei cununiei dlui avocatulu Simeonu Orosz 49 fr. (Nr. prot. ag. 116, 1872).

f) Prin dn. protop. in Palatc'a, And. Albonu s'au tramisu cá contribuiuri 15 fr. (Nr. prot. ag. 120, 1872).

g) Prin dn. consil. aulicu si vicepresied. alu asoc. Iacobu Bolog'a s'au transpusu cá contribuiuri administrate

de dn. protop. in Orasthia, Nicolau Popoviciu 7 fr. (Nr. prot. ag. 121, 1872),

h) Prin dn. protop. si directoriu despart. cerc. in Brasiovu (I), Ioane Petricu s'au tramesu cá colecta pen-
tru academia, dela comuna Crisbavu 3 fr. 10 cr. (Nr. prot. ag. 109, 1872), (a se conferi si § 69).

Se iea spre scientia cu aceea observare cá dómnei Adelin'a Olteanu de sub lit. a) si dlui Dion. Craifaleanu de sub lit. d) prin acaroru zelósa staruintia au incursu sume considerabili in favórea fondului academiei, cumu si respectiviloru contributori marinimosi, (lit. a si d), se li-se esprime recunoscientia fratiésca d'in partea comitetului.

§ 67. Se presentéza d'in partea cassei unu documentu, prin carele se constatéza, cumu-cá aurulu in suma 35 galbeni si 5 1/2 Napoleondor, s'au schimbatu cu bancnote in v. austr., pentru care s'au primitu 236 fr. 40 cr. (Nr. prot. ag. 125, 1872).

Spre scientia.

§ 68. Se presentéza unu altu documentu, prin carele se constatéza, cumu-cá s'au cumparatu pre sém'a fondului academiei 2 obligatiuni urb. trans. in valóre nominala de 2000 fr. m. c., pentru care s'au datu in val. austr. 1648 fr. 24 cr. (Nr. prot. ag. 126, 1872).

Spre scientia.

§ 69. Directiunea despart. cerc. a Brasiovului (I) asterne protocolulu siedintiei subcomit. d'in 6/18. Aprile a. c., d'in carele se constatéza, cá resp. subcomitetu s'a ocupatu cu rectificarea conspectului despre membrii ord. ai asoc., despre carii domnii membrii se afla in restantia, cumu si cu pregatirile de lipsa pentru tienerea adunarei gener. cerc. conchiamata in Brasiovu pre 5/17. Maiu a. c. (Nr. prot. ag. 109, 1872).

Se iea spre scientia.

Verificarea procesului verbale alu siedintiei acesteia se conrede d-loru m. P. Dunc'a, P. Manu si Hannia. Sibiiu, datulu cá mai susu.

Iacobu Bologna,
vicepres.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu Sibiiu 23. Maiu c. n. 1872.

P. Dunca. P. Manu. I. Hannia.

Contribuiri in favórea fondului de academia.

1) Prin dn. protopopu in Palate'a Andreiu Albonu s'au tramesu cá contribuiri la fondulu academiei 15 fr. v. a. si anume:

- a) Dela domnii: Elia Florianu, parochu in Velcheriu 1 fr.
- b) Georgiu Florianu, parochu in Bald'a 1 fr.
- c) Constantinu Albonu, parochu in Camarasiulu desiertu 1 fr.
- d) Alessandro Vamesiu, parochu in Cistelecu 2 fr.
- e) Vasiliu Farago, parochu in Suatulu de susu 1 fr.
- f) Teodoru Turcu, parochu in Siarmasiulu mare 1 fr.
- g) Luca Boc'a, cantoriu in Velcheriu 1 fr.
- h) Gregoriu Boc'a, economu in Velcheriu 2 fr.
- i) Teod. Grauru, cantoriu in Sambotelecu 50 cr.
- k) Eremia Papp, economu in Frat'a 1 fr.
- l) Unu órecine d'in Frat'a 50 cr.
- m) Iacobu Beldeanu, economu in Bald'a 1 fr.
- n) Ioanu Bothazanu, docente in Siarmasiu 1 fr.
- o) Dorofteiu Beleanu, econ. in Siarmasiu 1 fr.

2) Prin dn. asesore la scaunulu orfanale in Siemleu Vas. Popu s'au tramesu:

- a) Dela domnii: vicariu Dem. Coroianu 5 fr.
- b) asesore dr. I. Maniu 5 fr.
- c) subpretore Georgiu Maioru 2 fr.
- d) notariu comit. Dem. Barnutiu Moisi 3 fr.
- e) preotu Simeonu Budisianu 1 fr.
- f) Petru Aciu 2 fr.
- g) Dómn'a Clar'a Maniu 2 fr.
- h) preotu Vasilie Corbu 2 fr.
- i) Dómn'a Veronica Vaida 1 fr.
- k) Emilia Popu 1 fr.
- l) Acs Lukácsné 2 fr.
- m) preotu Ioanu Iliesiu 1 fr.
- n) barbiru Ioanu Bibartiu 1 fr.
- o) mesariu Ioanu Aciu 40 cr.
- p) not. com. Samuelu Badescu 1 fr.
- q) morariu Georgiu Aciu 1 fr.
- r) preotu Teodoru Nichi 2 fr.
- s) capitaniu orasiensescu Carolu Crisianu 2 fr.
- t) preotu Isidoru Barbulovicu 2 fr.
- u) Anna Aciu 1 fr.
- v) Gabrielu Aciu 20 cr.
- w) Ioane Papp 20 cr.
- x) ospetariu Sam. Goldberger 50 cr.
- y) notariu com. Vas. Vaida 2 fr.
- z) advocatu Sim. Orosz 5 fr.
- aa) asesore Vas. Popu 1 fr.
- bb) Ludovica Aciu 1 fr.
- cc) not. com. Petru Cucu 1 fr.
- dd) not. com. Ioane Teutu 1 fr.

Sum'a 49 fr. 30 cr. D'in care subtragúnduse porto postale 30 cr., s'au tramesu incóce 49 fr. v. a.

3) Dn. consil. aulicu si vicepres. alu asociat. trans. Iacobu Bolog'a transpune cá contribuii la fondulu academiei:

- a) Dela domnii: Alessandru Herbay, propriet. in Orastia 2 fr.
 - b) Farkas Ignatiu 1 fr.
 - c) Borsay Sándor 1 fr.
 - d) Henter János 1 fr.
 - e) Ioanu Popoviciu, parochu in Orastiora inf. 1 fr.
 - f) Nicolau Popoviciu, protop. gr. or. in Orastia 1 fr.
- Sibiiu. 16. Maiu 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans. pre tempulu dela siedinti'a lunaria a comitetului asoc. d'in 2. Aprile a. c. pána la siedinti'a aceleia d'in 21. Maiu 1872.

1) Prin directiunea despart. cerc. alu Brasiovului (I) s'au tramesu cá tacsá de m. ord. pre 187 1/2 dela dn. protop. in Brasiovu I. Baracu 5 fr.

- 2) Prin dn. directoriu dela scól'a norm. d'in Selistea M. Stoic'a s'au tramesu tacséle pentru diplome dela urmatorii membrii ordinari: 1) Stanu Banciu 1 fr.
 - 2) Dan. Marcu 1 fr.
 - 3) Nic. Mog'a 1 fr.
 - 4) Dan. Neamtiu 1 fr.
 - 5) Ioanu Stefla 1 fr.
 - 6) Dim. Pop'a 1 fr.
 - 7) Dim. Pavelu 1 fr.
 - 8) Ales. Stefla 1 fr.
 - 9) Ioanu Mog'a 1 fr.
 - 10) Dim. Racuciu 1 fr.
 - 11) Dim. Vas. Pop'a, jude 1 fr.
 - 12) Nic. I. Peligradu 1 fr.
 - 13) Ioanu Comsia 1 fr.
 - 14) Dim. Serbu, titoriu 1 fr.
 - 15) Bucuru Comsia 1 fr.
 - 16) Ioanu Peligradu 1 fr.
 - 17) Ioanu Crutiu 1 fr.
 - 18) Bucuru Cristiu 1 fr.
 - 19) Ilie Beju 1 fr.
 - 20) Nic. N. Pop'a 1 fr.
 - 21) Nic. Nartea 1 fr.
 - 22) Stan'a Ioan. Peligradu 1 fr.
 - 23) Ioanu Sasu, notariu in Galesiu 1 fr.
 - 24) Nic. Rachtianu 1 fr.
 - 25) Ioanu Iosofu, parochu in Tilisca 1 fr.
 - 26) Comun'a baser. si politica d'in Tilisca 2 fr.
 - 27) Nic. Rasoiu, jude 1 fr.
 - 28) Michaila Stanila 1 fr.
 - 29) Bucuru Raspopu, jude 1 fr.
- Sum'a 30 fr. v. a.

3) Prin dn. profes. in Blasiu, Ioane M. Moldovanu s'au tramesu tacs'a de m. ord. pre 187 1/2 — 287 1/2 dela dn. protop. in Blasiu, A. Blasianu 10 fr.

- 4) Dela dn. notariu jud. in Lugosiu, Nic. Prosteanu tacs'a de m. ord. pre 187 1/2 5 fr.
- 5) Prin dn. directoriu Vis. Romanu s'au transpusu la cass'a asoc. cá tacsá de m. ord. pre 1869/70 dela dn. secret. gubern. pens. N. Barbu 5 fr.
- 6) Prin dn. capelanu si cassariu alu despart. Clusiu, Greg. Chiff'a s'au tramesu la asociat., si anume: a) dela dn. consil. reg. pens. Georgie Domsia tacs'a de m. ord. pre 187 1/2 5 fr.; b) dela dn. parochu in Fenesiulu sasescu, Nic. Popu tacs'a de m. ord. pre 187 1/2 5 fr.; c) dela dn. capelanu in Clusiu, Gregoriu Chiffa tacs'a de m. ord. pre 1869/70 5 fr.

7) Totu dn. capelanu G. Chiffa tramete un'a consentatiune despre banii incursi dela unii membrii ajutatori ai desp. Clusiuului, carii bani s'au retienutu la resp. despart. si anume dela urmatorii: a) dela dn. Dem. Bogianu, notariu com. 1 fr.; b) Gregorie Olteanu, jude com. 1 fr.; c) Vasilie Popu, docente 1 fr.; d) Petru Selagianu 1 fr.; e) Zach. Sighiarteu 1 fr.; f) Sim Tautianu 1 fr.; g) Nic. Olteanu 1 fr.; h) Ioanu Saliceanu, economu 52 cr.; i) cá colecte dela mai multi cu diferite ocaasiun 3 fr. 68 cr. (Acesti bani au incursu la resp. despart. alu Clusiuului la staruenti'a dlui parochu d'in Fenesiulu sasescu Nicolau Papu.)

NB. In relatiunea susu-amentitulu domnu Greg. Chiffa (p. 6 s. 7) se afla insemnatu, cá dela dn. par. d'in Top'a San-Craiu, Ioane Bochisiu, s'au primitu cá tacsá de membru ajutatoriu 1 fr., carea inca nu s'a primitu aici, fiindu-cá d'in celi 17 fr. tramesi incóce, 15 fr. suntu tacsé de m. ord. (vedi p. 6) dela 3 domni, ér 2 fr. suntu prenumeratiune la Transilvania pre 1872 dela dn. cons. reg. G. Domsia.

8) Dela dn. consil. de fin. P. Manu tacs'a de m. ord. pre 187 1/2 5 fr. Sibiiu. in 21. Maiu n. 1872.

Dela secret. asoc. trans.